

[30] [...] Sunt autem duo crīmina, aurī et venēnī; in quibus ūna atque eadem persōna versātur. Aurum sūmptum ā Clōdiā, venēnum quaesītum, quod Clōdiae darētur, ut dīcitur. Omnia sunt alia nōn crīmina, sed maledicta, iūrgī petulantis magis quam pūblicaē quaestiōnis. ‘Adulter, impudīcus, sequester’ convīcium est, nōn accūsātiō; nūllum est enim fundāmentum hōrum crīminum, nūlla sēdēs; vōcēs sunt contumēliōsae temere ab īrātō accūsātōre nūllō auctōre ēmissae.

[31] Hōrum duōrum crīminum videō auctōrem, videō fontem, videō certum nōmen et caput. Aurō opus fuit; sūmpsit ā Clōdiā, sūmpsit sine teste, habuit, quamdiū voluit. Māximum videō sīgnum cūiusdam ēgregiae familiāritātis. Necāre eandem voluit; quaesīvit venēnum, sollicitāvit servōs, parāvit, locum cōstituit, clam attulit. Māgnū rūsus odium videō cum crūdēlissimō discidiō exstitisse. Rēs est omnis in hāc causā nōbīs, iūdicēs, cum Clōdiā, muliere nōn solum nōbilī, sed etiam nōtā; dē quā ego nihil dīcam nisi dēpellendī crīminis causā.

[32] Sed intellegis prō tuā praestantī prūdentīā, Cn. Domitī, cum hāc sōlā rem esse nōbīs. Quae sī sē aurum Caeliō commodāsse nōn dīcit, sī venēnum ab hōc sibi parātum esse nōn arguit, petulanter facimus, sī mātrem familiās secus quam mātrōnārum sāctitās postulat nōmināmus. Sīn istā muliere remōtā nec crīmen ūllum nec opēs ad oppūgnandum Caelium illīs relinquuntur, quid est aliud quod nōs patrōnī facere debeāmus, nisi ut eōs, quī īnsectantur, repellāmus? Quod quidem facerem vehementius, nisi intercēderent mihi inimīcitiae cum istīus mulieris virō – frātre voluī dīcere; semper hīc errō. Nunc agam modicē nec longius prōgrediar quam mē mea fidēs et causa ipsa cōget. Neque enim muliebrēs umquam inimīcitiās mihi gerendās putāvī, praesertim cum eā quam omnēs semper amīcam omnium potius quam cūiusquam inimīcam putāvērunt.

[30] [...] Er zijn evenwel twee aanklachten: wegens [*diefstal van*] goud en [*gebruik van*] vergif; waarachter één en dezelfde persoon zit. Het goud [*zou*] van Clodia [*zijn*] genomen, vergif [*zou*] geprobeerd [*zijn*] te krijgen om dat aan Clodia toe te dienen, naar wordt gezegd. Alle andere zijn geen aanklachten, maar verdachtmakingen, meer passend bij een baldadige woordenwisseling dan bij een openbaar strafproces. ‘Echtbreker, ontuchtpleger, beheerder van steekpenningen’, zijn scheldwoorden, geen aanklacht; er is immers geen enkele grondslag voor deze aanklachten, geen enkele basis; de woorden zijn als beledigingen lukraak geuit door een boze aanklager zonder enige bewijskracht.

[31] Van deze twee aanklachten zie ik de drijvende kracht, zie ik de bron, zie ik een onbetwistbare naam en oorsprong. Er was goud nodig; hij heeft het van Clodia genomen, hij heeft het gekregen zonder getuige, hij heeft het in bezit gehad zolang hij het wilde. Ik zie hier een zeer groot bewijs van een bepaalde buitengewone vertrouwelijke omgang. Hij heeft dezelfde vrouw willen doden; hij heeft zich vergif verschaft, hij heeft slaven omgekocht, hij heeft het klaar gemaakt, de plaats vastgesteld [*en*] het ernaar toegebracht. Opnieuw zie ik dat er een grote haat, gepaard gaande met een uiterst verschrikkelijke onenigheid, is ontstaan. We hebben in deze zaak geheel te maken, leden van de jury, met Clodia, een vrouw niet alleen van hoog aanzien, maar ook berucht; over wie ik niets zal zeggen behalve om de aanklacht te weerleggen.

[32] Maar u begrijpt op grond van uw uitstekende verstand, Gnaeus Domitius, dat we alleen met haar te maken hebben. Als zij niet zegt dat ze het goud aan Caelius ter beschikking heeft gesteld, als ze niet de beschuldiging uit dat door hem voor haar vergif is bereid, gaan we te ver als we een dame des huizes anders noemen dan het respect voor getrouwde vrouwen verlangt. Maar indien, wanneer deze vrouw buiten beschouwing wordt gelaten, hun geen enkele aanklacht en middelen om Caelius aan te vallen overblijven, wat is er anders wat wij, advocaten, moeten doen, anders dan om hen, die [*hem*] in het nauw brengen, op een afstand te houden? En ik zou dit natuurlijk des te krachtiger doen, als er voor mij niet in de tussentijd zich vijandigheden met de man van die vrouw voordeden – met haar broer, wilde ik zeggen; altijd vergis ik me op dit punt. Nu zal ik gematigd te werk gaan en niet verder gaan dan mijn plicht en de zaak zelf mij zal dwingen. Want ik heb niet gedacht dat ik ooit vijandigheden met een vrouw zou moeten uitvechten, vooral met een vrouw, die iedereen eerder steeds als ieders vriendin dan als iemands vijandin heeft beschouwd.

[33] Sed tamen ex ipsā quaeram prius utrum mē sēcum sevērē et graviter et prīscē agere mālit an remissē et lēniter et urbānē. Sī illō austerō mōre ac modō, aliquis mihi ab īferīs excitandus est ex barbātīs illīs nōn hāc barbulā, quā ista dēlectātur, sed illā horridā, quam in statuīs antīquīs atque imāginibus vidēmus, quī obiūrget mulierem et prō mē loquātur, nē mihi ista forte suscēnsat. Exsistat igitur ex hāc ipsā familiā aliquis ac potissimum Caecus ille; minimum enim dolōrem capiet, quī istam nōn vidēbit.

[34] Quī profectō, sī exstiterit, sīc aget ac sīc loquētur: ‘Mulier, quid tibi cum Caeliō, quid cum homine adulēscentulō, quid cum aliēnō? Cūr aut tam familiāris huīc fuistī, ut aurum commodārēs, aut tam inimīca, ut venēnum timērēs? Nōn patrem tuum vīderās, nōn patruum, nōn avum, nōn proavum, nōn abavum, nōn atavum audierās cōsulēs fuisse; nōn dēnique modo tē Q. Metellī mātrimōnium tenuisse sciēbās, clārissimī ac fortissimī virī patriaeque amantissimī, quī simul ac pedem līmine extulerat, omnēs prope cīvēs virtūte, glōriā, dīgnitāte superābat? Cum ex amplissimō genere in familiam clārissimam nupsissēs, cūr tibi Caelius tam coniūctus fuit? cōgnātus, adfinis, virī tuī familiāris? Nihil eōrum. Quid igitur fuit nisi quaedam temeritās ac libīdō? [...]’

[33] Maar toch zal ik eerst aan haarzelf vragen of ze liever wil dat ik haar streng, lastig en op de ouderwetse manier aanpak of rustig, mild en beschaafd. Als [ze liever wil] op die strenge manier en wijze, moet ik iemand uit de onderwereld oproepen van die mannen met een baard, niet met zo'n vlasbaard-je waar zij op valt, maar met zo'n ruige, die we op oude standbeelden en op voorouderportretten zien, [iemand] die de vrouw de mantel uit moet vegen en in plaats van mij moet spreken, om te voorkomen dat zij misschien kwaad op mij wordt. Laat uit dit geslacht zelf dus iemand opstaan en het liefst de bekende Caecus; want [iemand], die haar niet zal zien, zal de minste pijn voelen.

[34] Hij zal inderdaad, als hij opgestaan zal zijn, aldus pleiten en aldus spreken: ‘Vrouw, wat heb jij te maken met Caelius, wat met een jonge jongen, wat met een vreemde? Waarom ben je ofwel zo vertrouwelijk met hem geweest dat je hem goud ter beschikking stelde, of zo vijandig, dat je bang was voor vergif? Had je niet gezien, dat je vader, had je niet gehoord, dat je oom, je grootvader, je overgrootvader, je betovergrootvader, je betoudovergrootvader consul zijn geweest; ben je tenslotte vergeten dat je pas nog getrouwd bent geweest met Quintus Metellus, een zeer voortreffelijk en zeer dapper man, die het vaderland zeer lief had, die, zodra hij een voet buiten de deur had gezet, bijna alle burgers in zedelijk opzicht, eer [en] aanzien overtrof? Hoewel je vanuit een zeer vooraanstaand geslacht in een zeer voortreffelijke familie was getrouwd, waarom was Caelius zo intiem met je? [Was hij] een familielid, aangetrouwd, een vertrouwing van je man? Niets daarvan. Wat was er dan behalve een zekere onbezonnen geilheid? [...]’